

Raadsvergadering	16 november 2021
Onderwerp	Stellingen Maastrichtse aanpak burger - en overheidsparticipatie.
Programmanummer	0 Bestuur en ondersteuning
Registratienummer	2021-21907
Collegevergadering	20 juli 2021
Portefeuillehouder	Wethouder Heijnen
Organisatieonderdeel	BO Ruimte
Behandelend ambtenaar	A Crapts Telefoonnummer: 043-3505428 Anouk.crapts@maastricht.nl
Bijlagen	bijlage 2 Bijlage 2 Contourennota Participatiebeleid

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

Burger- en overheidsparticipatie is enorm in ontwikkeling. Landelijk is er geen vast stramien, elke gemeente en regio ontwikkelt maatwerk op basis van lokale behoeften en (bestuurs)cultuur. In Maastricht is in deze collegeperiode veel in gang gezet, zoals de burgerbegroting, (stads)visietrajecten, participatietrajecten rondom Tongerseweg, cultuurvisie en omgevingsvisie, samenkrachtprojecten als de uit-je-dak-prijs en Thuis in Maastricht is herontwikkeld als online participatieplatform. Al deze activiteiten hebben samen veel informatie opgeleverd: wat werkt wel, wat werkt minder. Die kennis en ervaring wil het college van B&W samen met de gemeenteraad om gaan zetten in een Maastrichtse aanpak. Als eerste stap stemt de raad in met negen stellingen die als uitgangspunt voor deze aanpak dienen. Aan de hand van dit startbesluit en de verdere inzichten van onder andere Maastricht-Lab, Burgerbegroting en participatieleidraad omgevingswet wordt de Maastrichtse aanpak verder uitgewerkt en in het voorjaar 2022 aan de raad voorgelegd. Als sluitstuk wordt dan gelijktijdig een bijpassende participatieverordening vastgesteld.

Beslispunten

1. Instemmen met stellingen als uitgangspunt voor de verder uit te werken Maastrichtse aanpak burger- en overheidsparticipatie.

1. **Aanleiding, bevoegdheden en context.**

Aanleiding

In het coalitieakkoord Maastricht Onbegrensd en Ontspannen is besloten om blijvend te investeren en te innoveren op het gebied van burger- en overheidsparticipatie. In december 2019 is voor deze doelstelling het Plan van Aanpak Burger- en Overheidsparticipatie (PvA) door de raad vastgesteld, met name gericht op experimenten. Naast de concrete ambitie geeft het coalitieakkoord een visie op de samenwerking tussen de gemeente enerzijds en inwoners, bedrijven en andere stakeholders anderzijds.

Maastricht is niet van de gemeente, haar bestuurders of ambtenaren, maar van de gemeenschap: ruim 122.500 Maastrichtenaren die deze welkome veelzijdige stad vormen. Samen met bezoekers en mensen die hier komen om te werken. Dit hoofdlijnenakkoord en de hierin verwoorde toekomstperspectieven en doelstellingen gaan over hen. Daarom heeft de gemeente een open en uitnodigende houding naar hen, maar ook naar de Maastrichtse bedrijven en maatschappelijke instellingen. Zij geven consequent en continu samen vorm en inhoud aan maatschappelijke opgaven vanuit een gezamenlijk geformuleerde toekomstvisie (p. 8).

Deze visie vraagt om verdere uitwerking in participatiebeleid en –verordening.

Context

Om een goed beeld te krijgen waar we staan hebben we twee sporen in gang gezet:

1- Handen uit de mouwen: uitvoeren van participatietrajecten

In deze coalitieperiode zijn of worden veel concrete participatieprojecten in gang gezet en uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld:

- Burgerbegroting
- Participatieleidraad Omgevingswet (Q4 '21 in de raad)
- Stadsvisie
- Sociale visie
- Economische visie
- Cultuurvisie
- Omgevingsvisie
- Participatie rond fysieke projecten als Tongerseweg, buurtpark Blauwe Loper
- Uit-je-dak-prijs (inwoners stimuleren hun balkon of dakterras te vergroenen)
- Thuis in Maastricht transformeren naar online participatieplatform
- Maastricht-Lab onderzoek in Pottenberg, De Heeg en Wittevrouwenveld/ Wyckerpoort

In deze trajecten hebben we ervaring opgedaan. En hierbij constateren we dat praktijk anders is dan papier en behoeftes verschillen. Zo is niet alles meteen een 'hit'. En is het proberen, experimenteren en samen zoeken naar de juiste modus om recht te doen aan participatie. Al deze trajecten leveren daarmee een schat aan informatie op.

2- Participatie over participatie

Juist participatiebeleid dient op een interactieve manier tot stand te komen.

Tot op heden is op diverse manieren met partijen gesproken over het thema participatie, met het oog op verzamelen van input voor het participatiebeleid:

- stadsbrede enquête in februari/maart 2021, 2857 respondenten
- dialoogavond met deelnemers participatieproces omgevingsvisie (8 deelnemers) en twee dialoogavonden met inwoners over participatie (-/+90 deelnemers)
- online sessie participatie in juni 2021 met presentatie opgehaalde resultaten en tafelgesprek;
- diverse bijeenkomsten met informele raads werkgroep participatie
- diverse interne bijeenkomsten: interne klankbordgroep, interne kerngroep en diverse overleggen over specifieke thema's (zoals communicatie, vergunnen)

Ook opbrengst van eerdere dialogen over en onderzoek naar participatie wordt meegenomen, zoals de bijeenkomst ten behoeve van het PvA (30 oktober 2019), de rapportage Gouden Sleutels (februari 2019), de rapportage Quicksan Lokale Democratie (maart 2020) en de Verkenning participatie omgevingswet (Eliane Mans, mei 2020).

Contourennota

De vele gesprekken met belanghebbenden, belangstellenden en deskundigen hebben - samen met de ervaringen - geleid tot een contourennota (bijlage) waarbij de mogelijke ontwikkelrichtingen worden gedefinieerd. Bij de meeste contouren worden 2 ambitieniveaus beschreven met keuzes en consequenties, te weten:

1. Realistische ambitie: stapsgewijs doorontwikkelen vanuit huidige situatie
 - a. Vasthouden aan decentrale aanpak
 - b. Participatiebeleid bestendigt uitvoering PvA en borduurt hierop voort
 - c. Coördinatie op uitvoering en uitrol participatiebeleid
 - d. Vertrek vanuit bestaande capaciteit en organisatiestructuur
 - e. Beperkte financiële consequenties (100-200K p/j)
2. Hoge ambitie: versnelde doorontwikkeling en verandering
 - a. Aanpak participatie centraliseren.
 - b. Participatiebeleid verbreed ten opzichte van PvA.
 - c. Zware sturing op uitvoering participatiebeleid
 - d. Ingrepen in capaciteit en organisatiestructuur
 - e. Grote financiële consequenties (structurele meerkosten rond 1 mln)

2. Gewenste situatie.

In het voorjaar van 2022 ligt er een gedragen Maastrichtse aanpak burger- en overheidsparticipatie. Deze schept heldere en duidelijke kaders voor inwoners, initiatiefnemers, raad en college, omvat meetbare doelen voor de toekomst en acties hoe deze doelen te bereiken.

De opgedane ervaringen en de mogelijke contouren leiden tot een aantal stellingen die als uitgangspunt kunnen dienen voor het op te stellen beleid. Deze stellingen *wil het* college van B&W eerst open bespreken met de gemeenteraad, alvorens deze uit te werken in een concrete Maastrichtse aanpak.

Negen stellingen:

1- participatie is geslaagd als het waardevolle informatie oplevert over hoe belanghebbenden een plan waarderen of willen aanpassen. Dat is iets anders dan 'iedereen tevreden maken';

2- met die informatie uit verschillende perspectieven neemt het *stadsbestuur* een weloverwogen besluit: dat wil zeggen: de beslisbevoegdheid blijft altijd bij college en raad, tenzij expliciet anders is afgesproken, zoals bij de burgerbegroting;

3- participatieprocessen over abstractere lange termijn visies leveren weinig spontane deelnemers op. Het werkt dan beter om op uitnodiging ('lottocratie' en inhoudsdeskundigen) de diepte in te gaan en het 'geluid van de stad' op te halen middels enquêtes en openbare discussies, met een belangrijke rol voor de media;

4- een goed participatieproces begint met heldere kaders over waar de ruimte ligt en waar niet. Zo zal er bij 'nimby'-onderwerpen minder ruimte zijn om mee te beslissen dan bij de herinrichting van een park;

5- een open, samenwerkende, nieuwsgierige, communicatieve houding is een kerncompetentie voor elke medewerker en daarmee een leidraad in onze organisatieontwikkeling;

6- participatie is immers ook een onderdeel van plan- en beleidsontwikkeling en hoort dus als een 'way of life' thuis in de eerste lijn. Participatie moet zeker niet weggeorganiseerd worden in een apart bureau dat als 'Fremdkörper' niet alleen ineffectief is, maar ook inefficiënt - want enorm kostbaar;

7- belanghebbenden (bewoners, bedrijven en organisaties) hebben behoefte aan één aanspreekpunt per buurt. We streven naar een ambtelijk aanspreekpunt in elke buurt, door ambtenaren die in de buurt trekker zijn van een project ook te laten functioneren als gesprekspartner en aanspreekpunt voor andere 'buurtzaken'.

8- de gemeentelijke organisatie is in staat om deze belangen integraal te behartigen, dan wel helder te communiceren waarom bepaalde wensen niet ingewilligd kunnen worden;

9- de gemeentelijke organisatie borgt kennis, advies en ervaring met betrekking tot participatietrajecten op centraal niveau, zonder deze met de uitvoering te belasten.

Indicatoren

De negen stellingen vormen een eerste basis en uitgangspunt voor een nieuw te vormen Maastrichtse participatie-aanpak. In het raadsvoorstel in Q2 2022 worden doelen bepaald en concrete voorstellen gedaan over indicatoren.

3. Argumenten.

Om de contourenverkenning te vertalen in een concrete Maastrichtse aanpak, is het belangrijk dat de gemeenteraad zich vooraf uitspreekt over haar ambities.

4. Alternatieven.

Het niet verder vastleggen van kaders, doelen en acties in een plan van aanpak ter verdere verbetering van burgerparticipatie. Dit wordt niet geadviseerd, omdat dit geen recht doet aan het met de stad opgestarte gesprek over burger- en overheidsparticipatie. Bovendien blijkt uit dit uitvoerig gevoerde gesprek met een groot en divers aantal inwoners ook dat er behoefte is aan een nog beter op de stad toegespitste aanpak. Voor de omgevingswet is bovendien een participatieverordening nodig. Een alternatief is om deze verordening beleidsarm vast te stellen en niet te verrijken met een couleur local. Dit wordt gelet op de opgehaalde informatie en reacties vanuit de stad niet geadviseerd.

5. Financiën.

Het werkbudget noodzakelijk voor het verder vormgeven van de aanpak is geborgd. De kosten die nodig zijn voor de Maastrichtse aanpak zijn afhankelijk van de raadsbehandeling en verdere uitwerking. Deze worden, nadat de richting is bepaald, verder uitgewerkt.

6. Vervolg.

Startdocument

- Stadsronde 14 september 2021
- Raadsronde 21 september 2021
- Raadsvergadering 28 september 2021

Na deze besluitvorming volgt later dat najaar de besluitvorming van de participatieleidraad. Dit startdocument wordt verder uitgewerkt in een Maastrichtse aanpak. Gelijktijdig wordt gewerkt aan een passende invulling van de participatieverordening. De planning is om zowel de aanpak als de participatieverordening voor te leggen ter besluitvorming in het eerste kwartaal 2022.

7. Participatie

Over dit startdocument vindt een stadsronde/gesprek plaats op. Deze avond wordt in nauw overleg met de griffie voorbereid. Alle bij het proces betrokken deelnemers worden in augustus actief geïnformeerd over deze volgende stap in het gevoerde proces tot dusver.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris a.i.,

De Burgemeester,

W.G.H.M. Rutten

J.M. Penn-te Strake

Startdocument

Bijlage 1.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 20 juli 2021., organisatieonderdeel BO Ruimte, no. 2021-21907;

BESLUIT:

1. Instemmen met stellingen als uitgangspunt voor de verder uit te werken Maastrichtse aanpak burger- en overheidsparticipatie.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 16 november 2021.

de griffier,

de voorzitter,